

SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ TAM METİN KİTABI

EDİTÖR:

DR. LEMAN KUZU

SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ TAM METİN KİTABI

BALKAN ZİRVEİ
2. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
10 MAYIS 2020
EDİRNE

EDİTÖR:

DR. LEMAN KUZU

UBAK YAYINEVİ ®

(TC. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YAYINEVİ RUHSAT NUMARASI : 2018/42945)
TÜRKİYE

avrupakongresi@gmail.com

www.ubak.org.tr https:// www.avrupakongresi.org

Bu kitabın tüm hakları UBAK Yayınevi'ne aittir.
Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerinden sorumludurlar.
UBAK Publications – 2020 ©

Yayın Tarihi :25 .05.2020
ISBN: 978-605-06766-1-7

KONGRE KÜNYESİ

KONGRE ADI

BALKAN ZİRVESİ
2. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

TARİHİ VE YERİ

10 MAYIS 2020
EDİRNE

DÜZENLEYEN KURUMU

UBAK Uluslararası Bilimler Akademisi Derneği

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Kongre Başkanı: Doç. Dr. Dinara Fardeeva
Düzenleme Kurulu Başkanı: Doç. Dr. Ufuk Aydın
Düzenleme Kurulu Başkan Yrd.: Dr. Gültekin Gürçay
Düzenleme Kurulu Üyesi: Dr. Nadire Kantarcıoğlu
Düzenleme Kurulu Üyesi: Dr. Leman Kuzu
Düzenleme Kurulu Üyesi: Use Dergisi Editörlüğü
Düzenleme Kurulu Üyesi: Euroasia Dergisi Editörlüğü
Düzenleme Kurulu Üyesi: Use Dergisi Editörlüğü
Düzenleme Kurulu Üyesi: Ubak Uluslararası Bilimler Akademisi Yayinevi Editörlüğü
Genel Koordinatör: Amaneh Manafidizaji

YABANCI KONUŞMACILAR

Prof. Dr. Yunir Abdrahımov (Ufa State Petroleum Technological University) Rusya
Еремеев Александр (Rusya Tomsk Devlet Üniversitesi)- Rusya
Cəfərova Qumru Kamil Qizi (ATU-nun Elmi Tədqiqat Mərkəzi) - Azerbaycan
Doç. Dr. Sevinç Ruintan (Bakü Devlet Üniversitesi) – Azerbaycan
Турсунжон Каримова, Равшан Усанов (Hujand Davlat Üniversitesi)- Tajikistan
Mehdi Meskini Heydarlou (Osmangazi Üniversitesi) - İran
Khorram Manafidizaji (Tabriz İslami Sanatlar Üniversitesi) - İran
Babjanova Anar (Kazak Abılay Han Uluslararası Ilişkiler ve Dünya Dilleri Üniversitesi) – Kazakistan

KONGRE DİLLERİ

TÜRKÇE (Tüm Lehçeleri) - İNGİLİZCE - RUSÇA - FARSÇA - ÇİNCE - ARAPÇA

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Dr. Gulmira ABDİRASULOVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV
Ufa State Petroleum Technological University

Dr. Lale Sariye AKAN
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Burcu Semin AKEL
Kültür Üniversitesi

Dr. Maha Hamdan ALANAZİ
Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Doç. Dr. Nurhan AYDIN
Kafkas Üniversitesi

Dr. Mehmet Fırat BARAN
Mardin Artuklu Üniversitesi

Dr. Amina Salihi BAYERO
Yusuf Maitama Sule Üniversitesi

Dr. Karligash BAYTANASOVA
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Baurcan BOTAKARAEV
Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi

Dr. Ahmad Sharif FAKHEER
Ürdün Devlet Üniversitesi

Doç. Dr. Abbas GHAFFARI
Tebriz Üniversitesi

Prof. Dr. Ariz Avaz GOZALOV
Moskova Devlet Üniversitesi

Dr. Ahmet GÜMÜŞ
İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Gulzar İBRAGİMOVA
Bakü Avrasya Üniversitesi

Doç. Dr. Dilorom HAMROEVA
Özbekistan Bilimler Akademisi

Dr. Cihandar HASANHANOĞLU
Başkent Üniversitesi

Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA
K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge Üniversitesi

Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Mamatkuli Jurayev
Özbekistan Bilim Akademisi

Dr. Kalemkas KALIBAEVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Bouaraour Kamel
Ghardaia Üniversitesi

Doç. Dr. Tüba KARAHİSAR

Doç Dr. Mehmet KAYA
Dicle Üniversitesi

Prof Dr. Bülent KURTİŞOĞLU
Ardahan Üniversitesi

Doç Dr. Elif AKPINAR KÜLEKÇİ
Atatürk Üniversitesi

Sonali MALHOTRA
Delhi Balbahtri Academy

Dr. Alia R. MASALİMOVA
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Prof. Muntazir MEHDI
Pakistan Language Academy

Dr. Amanbay MOLDIBAEV
Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Yaprak I. OZDEMIR
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ
Munzur Üniversitesi

Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA
Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü

Doç. Dr. Işık SEZEN
Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Sibel SİLİCİ
Erciyes Üniversitesi

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA
Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi

Doç. Dr. Yeliz KINDAP TEPE
Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. K.A. TLEUBERGENOVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Doç. Dr. Yıldırım İsmail TOSUN
Şırnak Üniversitesi

Dr. Botagul TURGUNBAEVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Prof. Dr. Akbar VALADBIGI
Urumiye Üniversitesi

Dr. Yang ZİTONG
Wuhan Üniversitesi

Doç. Dr. Mine GÖZÜBÜYÜK TAMER
Karadeniz Teknik Üniversitesi

KUMKAPI'DAKİ AFRİKALI GÖÇMENLERİN SOSYO-EKONOMİK STATÜSÜ VE ONLARI GÖÇ ETMEYE İTEN FAKTÖRLER

Araştırma Görevlisi Semih Nargül
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Özet

Dünyanın küresel bir yer haline gelmesi ürün ve hizmetlerin mobilizasyonunu ortaya koyduğu kadar insan hareketliliğine de büyük bir imkân sağlamıştır. Türkiye'nin sahip olduğu jeostratejik konumu hem göç alan hem de göç veren bir ülke olması üzerinde son derece etkilidir. Türkiye'nin Avrupa ülkelerine ulaşmada köprü vazifesi görmesi, ülkede göçmen çeşitliliğini artırmaktadır. Dolayısıyla Asya, Afrika, Ortadoğu gibi birçok farklı kıtadan gelen bireyleri büyükşehirlerde görmek mümkün hale gelmektedir. Avrupa'ya ulaşmayı amaçlayan göçmenler Türkiye üzerinde belirli bir süre kalarak hedeflerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Fakat bu planlarını göçmenlerden bazıları kimi zaman Türkiye'de uzun süreli ikamet gerektirecek şekilde gerçeğe dönüştürebilmektedir.

Ortadoğu'da özellikle de Suriye'de yaşanan gerilimler sebebiyle göz önünde bulunan göçmenlerin etnik kimliği Suriyeli olarak algılansa da Türkiye'de incelenmesi gereken başka göçmen toplulukları da bulunmaktadır. Bunlardan birisi de Afrikalı göçmenlerdir. Türkiye'nin 1990'lı yıllarda dış politikada Afrika açılımına gitmesi ve kıtaya birçok yönden önem vermesi, Afrikalı göçmenlerin Türkiye'ye yönelmesiyle sonuçlanmıştır. Çalışma Türkiye'ye gelen Afrikalı göçmenlerin Kumkapı'daki deneyimlerini ele almaktadır. Türkiye'ye nasıl ulaştıklarını, tercih nedenleri ve ikametleri boyunca karşılaştığı engeller vurgulanmaktadır. Bilhassa Kumkapı'da bulunan Afrikalı göçmenlerin profilleri, hem yerel halkın onlara karşı hem de Afrikalı göçmenlerin yerel halka karşı bakış açısı dile getirilmektedir. Ayrıca Kumkapı'nın mekânsal olarak yaşamaya uygun görülmesinin arkasında yatan dinamikler irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Uluslararası Göç, Transit Ülke Türkiye, Afrikalı Göçmenler, Kumkapı*

Giriş

Türkiye sahip olduğu konum gereği hem göç veren hem de göç alan ülke pozisyonunda yer almaktadır. Küreselleşmenin getirdiği etkiler sonucunda dünyada sadece ürün ve hizmetlerin hareketliliği yaşanmamakta aynı zamanda insan hareketliliği de kendisini geniş bir biçimde göstermektedir. Bu doğrultuda Avrupa'ya gitme hedefi taşıyan birçok göçmenin uğrak noktası olarak Türkiye transit ülke konumuna geçmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de Asya, Afrika, Ortadoğu gibi birçok farklı bölgelerden gelen insanları ülkenin farklı yerlerinde görmek mümkün hale gelmektedir. Suriye krizinin yaşanmasının ardından son yıllarda Türkiye göç alan ülke haline gelmiştir. Fakat burada Suriye göçü dışında farklı göçlerin olduğu gerçeğini de unutmamak gerekmektedir.

Türkiye'nin 90'lı yıllardan itibaren dış politikasında Afrika kıtasına önem vermesi ve son yıllarda Afrika Açılımı sergilemesi Afrikalı göçmenlerin Türkiye'ye gelmelerini tetiklemiştir. Bu göçmenler Türkiye'nin farklı yerlerinde görülse de çalışmamız kendilerinin yoğun olarak yaşadığı İstanbul'daki Kumkapı semti üzerine odaklanacaktır. İlk etapta Türkiye'nin transit ülke konumuna dikkat çekilecek ve bu konumun Afrikalı göçmenleri hangi açılardan çektiği ve hangi açılardan geçiciliğin kalıcılığa dönüştüğü üzerinde durulacaktır. Bu bölümün ardından göç bağlamında Türkiye – Afrika ilişkileri incelenecektir. Tarihsel süreçten itibaren Afrika kıtasının karşılaştığı sorunlar nedeniyle dünyanın farklı kıtalarına göç eden insanların varlığı söz konusu olmuştur. Türkiye'nin insanları göçe iten sebeplerde hangi açıdan cazibe noktası olduğu ve hangi dinamikler doğrultusunda Afrikalı göçmenlerin Türkiye'yi tercih ettikleri farklı açılardan gösterilmeye çalışılacaktır. Aynı zamanda bu göçmenlerin ülkeye hangi süreçlerden geçerek ulaştıklarına, ülkedeki ikamet edebilmeleri önündeki engellerin neler olduğuna da kısa bir biçimde değinilecektir.

Diğer kısımda ise İstanbul'un Kumkapı semtinde yoğunlaşan Afrikalı göçmenlerin profilleri üzerinde durulacaktır. Kumkapı'ya ulaştıklarında ne tür işlerle hayatlarını sürdürdükleri, konakladıkları yerlerin fiziksel özellikleri, yaşadıkları mahallelerde kimlerle birlikte olduğu, gelen göçmenlerin medeni durumlarının neler olduğu analiz edilecektir. Son bölümde ise Kumkapı'da yaşayan Afrikalı göçmenlere karşı yerli halkın bakış açısı ele alınacaktır. Bakış açısı üzerinde hem yerli halkın Afrikalılara beslediği fikirler ve bu fikirlere kaynaklık eden dinamikler belirtilecek hem de Afrikalı göçmenlerin yerli halka karşı sahip olduğu algı ve bu algının nereden kaynaklandığı açıklanmaya çalışılacaktır. Bu başlık altında Afrikalı göçmenlerin Kumkapı'yı etmelerinin arkasında yatan tercih nedenleri de farklı yönlerden

ortaya koyulacaktır. En temelde Kumkapı'nın sahip olduğu farklı etnik unsurlar sebebiyle Afrikalı göçmenlerle yerel halk arasında bir çatışmanın olup olmayacağı eğer varsa da bunun arkasında yeten aktörlerin neler olduğu hususuna da kısa bir şekilde değinilecektir.

Transit Ülke Konumunda Türkiye

Dünyada küreselleşmenin getirdiği etkiler sonucunda insan hareketliliği oldukça çeşitli hale gelmiştir. Bu hususta Türkiye göç veren ülke olarak hatırlansa da son dönemlerde göç alan ve transit ülke konumuna gelen bir hal içerisine girmiştir.[1] Transit göçten bahsederken kıta Avrupa'sına ulaşmak isteyen insanların gerek sınır kontrolleri gerekse de ileri düzeyde teknoloji izleme unsurları sebebiyle hedefledikleri ülkeye varamamaları söz konusudur. Özellikle Asya ve Afrika kıtasından gelen insanlar Avrupa ülkeleriyle sınırı olan diğer yerlerde bulunmakta ve fırsat bulduğu takdirde hedefledikleri ülkelere ulaşmaya çalışmaktadır.[2]

Türkiye Avrupa'ya açılan bir kapı olması hasebiyle transit ülke konumuna geçmektedir. Daha detaylı bir şekilde Türkiye'nin transit ülke konumunda olmasının nedenleri belirtilecek olursa, öncelikle kıtaları birleştiren bir coğrafyada yer alması, İran sınırının bulunması ve bu sınırın coğrafi koşullar sebebiyle kontrolünün zor olması, Avrupa ülkelerine hem denizden hem de karadan sınırlarının olması gibi faktörlerdir.[3] Aynı zamanda Türkiye'nin böyle bir konumda bulunmasının Avrupa ülkelerinin göç politikalarının bir sonucu olduğu da söylenebilir. Zira Avrupa göçmenler için açık kapı politikasını uygulamaktan ziyade, illegal ve düzensiz göçü engelleyici politikalar yürütmektedir.[4]

Transit göçün en önemli aktörlerinden birisi kuşkusuz kaçakçılardır. Asya, Arap ve Afrika kökenli birçok göçmenin Avrupa'ya geçişleri Yunanistan üzerinden olmakla birlikte Türkiye de 70'li yıllardan itibaren ana geçiş ülkesi rolünü almıştır.[5] Mahir Şaul'un Afrikalı göçmenler üzerine yapmış olduğu çalışma dikkate alındığında, transit pozisyonunda olan insanlar yüklü bir miktar para biriktirerek yola koyulmakta ve İstanbul'a ulaştıklarında da yanında getirdikleri

[1] A. İçduygu, **Kentler ve Göç: Türkiye, İtalya ve İspanya Örnekleri**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012 s. 443.
[2] M. Şaul, Sahra Altı Afrika Ülkelerinden Türkiye'ye İşçi Göçü, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, 68 (1), 2013, s. 100
[3] A. İçduygu ve D. Yükseker, Rethinking transit migration in Turkey: reality and re-presentation in the creation of a migratory phenomenon, **Population, Space and Place**, 18 (4), 2010, s. 443.
[4] J. Robinson, **Development and Displacement**, Milton Keynes: Open University in association with Oxford University Press, 2002, s. 34.
[5] N. Frenzen, **PACE Calls for Urgent Measures to Assist Greece and Turkey With Mounting Migratory Tensions in Eastern Mediterranean**, https://migrantsatsea.org/2013/01/29/pace-calls-for-urgent-measures-to-assist-greece-and-turkey-with-mounting-migratory-tensions-in-eastern-mediterranean/, 29 Ocak 2013. (Erişim Tarihi: 04/04/2020)

paraları tanıdıklarına emanet etmektedir. Özellikle kadınların yoğun olduğu bu göçmenlerin pasaport, vize, uçak bileti masrafları borç karşılığında giderilmekte ve Avrupa'ya ulaştıklarında, orada çalışmaya başladıklarında üstlendikleri borcu ödemeleri istenmektedir. Transit sürecinin kaçakçılar dışında gerçekleşebilmesi için göç etmek isteyen insanların bunu yapabilmelerini sağlayabilecek çeşitli ağlarının olması gerekmektedir. Her yıl yaklaşık 150 bin insan Avrupa'ya erişmek için başta Van olmak üzere, Hatay, Hakkâri, Şırnak ve Şanlıurfa gibi sınır illerden yaya veya taşıtla giriş yapmaktadır. Buna mukabil Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçmeyi başaran fakat orada iş bulamayıp da Türkiye'ye tekrar gelen insanlar da bulunmaktadır.[6]

Unutulmaması gereken bir diğer husus ise, Avrupa ülkelerine geçmek isteyen insanlar sınır kontrolleri sırasında yakalanmakta ve bazı yönetmelikler gereği ülkelerine geri gönderilememesi sebebiyle Yunanistan üzerinde sıkışıp kalmaktadır.[7] Avrupa'ya daha iyi bir yaşam sürme hayalleriyle yola çıkan insanlar yasal olmayan yöntemlere başvurduklarından dolayı çok sayıda kişi Avrupa ülkelerine ulaşamamakta ve Avrupa ülkelerinin etrafındaki bölgelerde sıkışıp kalmaktadır. Ülkelerine tekrardan geri dönecek maddi güce sahip olmayan yahut belgesi bulunmayan göçmenler, Türkiye, Fas ve Libya gibi ülkelerde yasadışı bir biçimde barınmakta ya da üçüncü ülke bulunana dek şartlı mültecilik statüsünde hayatta kalma mücadelesi vermektedir.[8]

Göç Bağlamında Türkiye-Afrika İlişkileri

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu tarihten itibaren dış politikadaki önceliğini farklı coğrafyalara yöneltmiş ve bu anlamda Afrika kıtasına yönelimler kısıtlı düzeyde kalmıştır. 1998 yılında Afrika'ya Açılım Planı'yla birlikte ilişkiler başlamış özellikle 2005 yılından itibaren ekonomik, kültürel ve siyasi ilişkileri canlandırmak adına girişimler kendisini göstermiştir. Sahip olduğu yaklaşık bir milyarlık nüfusuyla Afrika kıtasının Türkiye için önemli bir pazar olduğu fark edilmiş ve bu düzlemde Türkiye için yeni dış politika alanı doğmuştur.[9] Söz konusu açılım planları ve yeni diplomatik unsurlar neticesinde Afrika kıtasından Türkiye'ye göç olgusu kendisini göstermiştir. Düzenli veya düzensiz, yasal veya yasadışı yöntemlerle ülkeye giriş

[6] M. Şaul, a.g.e., s. 101-103.
[7] N. Frenzen, a.g.m.
[8] Amnesty International, **Kale Avrupa'sının İnsani Bedeli**, http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR05/001/2014/tr/146bad2c-1183-4aee-a96a-e15f8fc1ef7f/eur050012014tr.pdf, 10 Temmuz 2014: s. 26 - 27. (Erişim Tarihi: 04/04/2020)
[9] S. Karagül ve İ. Arslan, Türkiye'nin Afrika Açılım Politikası: Tarihsel Arka Plan, Stratejik Ortaklık ve Geleceği, **Uluslararası Hukuk ve Politika**, 9 (35), 2013, s. 1.

yapan ve günlük hayatta sokakta, pazarda, okullarda karşılaşılan "zencilerin" yaşam öykülerini bilmek ve karşılaştıkları durumları analiz etmek oldukça önemli bir rol oynamaktadır.

Tarihsel süreçte sömürge kıtası olarak bilinen Afrika kıtası için insan hareketliliği esasında yeni karşılaşılan bir durum değildir. Günümüzde Afrika kıtasında yaşayan insanların farklı ülkelere ulaşma hedefleri içerisinde birçok neden bulunmaktadır. Somali, Sudan, Cibuti, Eritre, Etiyopya gibi dünyanın en fakir ülkelerinden Türkiye'ye ve Avrupa'ya olan göçlerde sıkça karşılaşılan bu ülkelerde, çevresel ve ekonomik etkilerin yanında silahlı çatışmalar ve insan hakları ihlalleri de göçün ortaya çıkışında büyük bir tetikleyici konumundadır.[10] Kıtada yaşayan insanların göç etmesine sebep olan bu temel nedenler göç sürecinde de farklı problemleri ortaya çıkarmaktadır. Hayatlarını değiştirmek üzere yola çıkan bu insanlar istedikleri ülkeye çok kolay bir şekilde varamamaktadır. Hatta yolculuk sırasında hayatını kaybeden insanlar dahi olmaktadır. Bunun yanında tecavüz, cinsel taciz ve şiddete maruz kalan genç kızların ve kadınların, insan kaçakçılarına biriktirdikleri paraları kaptıranların varlığı da çok sık duyulmaya başlamıştır.[11]

Bütün bu sıkıntıların üstesinden gelerek Türkiye'ye gelmeyi başaranların çoğu ise kayıt dışı ikamet etmeyi seçmektedir. Avrupa'nın göç konusunda güvenlik kaygısı sonucunda sıkı politikalar alması transit göçmenliği ortaya çıkarmakta, Yunanistan'a ve İtalya'ya gitmek isteyen göçmenler Türkiye'de sıkışıp kalabilmektedir.[12] Bu sıkışıklık sebebiyle İstanbul sokaklarında Afrika'dan ithal acı verici tablolarla karşılaşılabilmektedir. Senegalli ve Nijeryalı sığınmacıların çoğunluğu oluşturduğu Afrikalılarla şehir sokaklarında kolaylıkla karşılaşılır duruma gelinmiştir. Şaul'un Türkiye'de yaşamını sürdüren Afrikalılar üzerine yaptığı araştırmaya göre Afrikalılar farklı alanlarda çalışmaktadır. Kamerunlu göçmenler Türkiye üzerinden altın, şeker, kahve gibi hammaddeleri alarak Rusya'yla ticaret yapmaktadır. Bunun yanında diğer Afrikalılar ayakkabı atölyeleri, kadın çantaları, düğme imalathaneleri gibi işyerlerinde haftalık ücretlerle çalışabilmektedir. Senegalli göçmenler ise şehir pazarlarında ve sokaklarda seyyar satıcılık yapmaktadır. Buna mukabil sayıları az olsa da ev hizmet, hasta ve yaşlılara bakıcılık yapan Afrikalı kadınlar da vardır.[13] Türkiye'de yaşayan Afrikalı göçmenlerin bir kısmı kayıt dışı olarak çalışmaktadır zira ülkede yasal oturum izinleri bulunmamaktadır. Bu

[10] A. İçduygu ve K. Kirişçi, **Land of diverse migrations: Challenges of emigration and immigration in Turkey**, Istanbul, Bilgi University Press, 2009, s. 719.
[11] K. Storr, **Excluded from the record: Women, refugees, and relief, 1914-1929**, New York, Peter Lang, 2009, s. 296.
[12] A. İçduygu ve D. Yükseker, a.g.e., s. 449-450.
[13] M. Şaul, a.g.e., s. 95 – 118.

hususta vizeler genellikle 3 aylık bir süre için verilmektedir ve bu süre içerisinde de en fazla 3 haftalık oturum izni verilmektedir. Ülkeye yasal yollarla giriş yapan birçok Afrikalı göçmen sonrasında yasallık süreçlerini bu gibi prosedürler sebebiyle kaybetmektedir. Bunun yanında dış ticarette aracılar, öğretmenler, danışmanlar vb. meslekleri icra edenler yasallık konusunda diğer göçmenler kadar sorunla karşılaşmamaktadır. Ülkeye futbolcu olma hayaliyle gelip de farklı mesleklerde çalışan Afrikalıları da bu kategoriler içerisinde unutmamak gerekir.

İstanbul Kumkapı'daki Afrikalı Göçmenlerin Profili

Gerek ülke içinden gerekse de ülke dışından göç alan bir şehir olarak İstanbul, göç konusunda birçok problemle karşı karşıya kalabilmektedir. Uyum sorunu, sosyal çatışma ve ayrımcılık ile yüzleşen göçmenler, kökenlerine göre ayrışmak zorunda kalabilmektedir. Bu anlamda İstanbul'daki Afrikalı göçmen profiline baktığımız zaman Kumkapı'da yoğunlaştığı gözükmektedir. Fakat iç göçle gelenler şehrin tüm semtlerine yayılmıştır. İç göçle gelenler yaşam tarzlarını şehirde devam ettirmeye çalışırken, Afrikalı göçmenler kültürel görünürlüklerini iç göçmenler kadar yoğun biçimde yansıtamamakta, mevcut kültüre uyum sağlamaya çalışmaktadır.

Genellikle daha az statü gerektiren işlerde çalışan göçmenler mekân tercihlerini de bunun etkisiyle yapmaktadır. Afrikalı göçmenlerin İstanbul'a ilk geldiklerinde tarihi kent merkezlerini mekân olarak belirledikleri ve buralarda oturdukları gözlemlenmektedir. Bunun altında yatan en önemli sebep ise daha öncesinde İstanbul'un tarihi ve kültürel merkezlerinden sayılan Kumkapı gibi bölgelerin ekonomik yapısındaki değişimler ve nüfus hareketlerine bağlı bu bölgelerin bir kısmının boşaltılması sebebiyle Afrikalı göçmenlere ucuz konut ve enformel iş imkanı sunmasıdır.[14] Kayıt dışı ekonomi düzensiz işgücü göçü açısından İstanbul ülke genelinde göçmenleri çekmektedir. Afrikalı göçmenlere odaklanan birtakım araştırmalara göre İstanbul'da yaşayan bu insanlar homojen bir grup olarak algılanmamalıdır. Zira Orta Afrika'dan, Batı ve Doğu Afrika'dan çok farklı kökenden ve kültürden gelen insanlar mevcuttur. Afrikalı göçmenler arasında sadece erkekler değil aynı zamanda kadınlar ve çocuklu aileler de yer almaktadır.[15] Bu veriler ışığında, farklı hedefler, hayatlar, kültürler ve

[14] Y. Adıgüzel, Esenler'de Yaşamak, Memlekette Ölmek: Göç ve Kente Uyum Sürecinde Hemşehrilik, Murat Şentürk (Ed.), **Göç, Kentleşme ve Aidiyet Ekseninde Esenler'i Anlamak**, İstanbul, Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları, 2012, s. 196.
[15] K. T. Brewer ve H. D. Yükseker, **A Survey on African Migrants and Asylum Seekers in Istanbul**, Istanbul, Migration Research Program at Koç University, 2006, s. 6 - 7.

kökenlerden oluşan Afrikalı göçmenler, İstanbul'da yaşamlarını idame ettirebilmek adına çeşitli mekanizmalar inşa etmekte ve kenti de bu açıdan biçimlendirmektedir.

Afrikalı göçmenlerin büyük çoğunluğu genç ve bekâr erkeklerden oluşmaktadır. Evli olanlar ise eşlerini ve çocuklarını bırakarak göç etmişlerdir. Bu durum Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan ailelerinden ayrı bir şekilde gelip İstanbul'da topluca bekâr evlerinde yaşayan birtakım insanları akla getirmektedir. Aynı zamanda Kumkapı'ya gelen Afrikalı göçmenler her ne kadar kültürel ve dini anlamda homojen bir grup olmasa da çoğunluğunu göçe iten sebepler benzerdir. Geldikleri ülkelerde açlık, yoksulluk, iç savaş, ekonomik kriz gibi kronikleşmiş sorunlar yönünden bir ortaklık vardır.[16] Afrikalıların Kumkapı'daki ikamet süreleri 1 yıl ile 1 ay arası değişen bir süreye tekabül etmektedir. Bu süreler göçmenlerin Türkiye'yi göç için hedef ülke olmaktan ziyade geçiş ülkesi olarak gördüklerini ve kalıcı olmadıklarını yansıtmaktadır. Afrikalı göçmenlerin büyük bir kısmı yasal ve maddi sorunlarla karşılaştığı için sıkışıp kalabilmektedir.[17] Kalıcı olmamanın ötesinde Afrikalı göçmenler için dikkat çekilmesi gereken bir başka husus şudur ki bazıları bulundukları ülkeden yola çıkarken Türkiye'ye geleceklerini dahi bilmemektedirler. İnsan kaçakçılarının Afrikalı göçmenleri yanlış beklentiler içine sokarak paralarını ele geçirmeleri ve sonrasında hedefledikleri ülke dışında bambaşka bir yerde kendilerini bulmaları söz konusudur.[18] Dolayısıyla Avrupa ülkelerine gitmek isteyen Afrikalı göçmenlerin bir kısmı Türkiye'ye geçiş ülkesi olması ve kolay bir şekilde vize alınabilmesi sebebiyle bilinçli olarak gelirken, bir kısım göçmenler ise kaçakçıların mağduru olarak hiç istemeyerek ya da bilinçsizce gelmektedirler. Ne geldikleri ülkelerine dönebilen ne de gidecekleri yeri bilen bu göçmenler Araf'ta sıkışıp kalmışlardır.[19]

Kumkapı'da Yaşayan Afrikalı Göçmenlere Diğer İnsanların Bakışı ve Kumkapı'nın Tercih Edilmesinin Nedenleri

Kumkapı'ya gelerek yaşamlarını bu semtte devam ettirmek isteyen Afrikalı göçmenlere karşı semtte daha önceden yerleşmiş olan insanların bakış açıları dışlayıcı bir söyleme sahiptir. Semt

[16] Ayşe Gür Geden, **İç ve Dış Göç Bağlamında Kumkapı'da Sosyal Çatışma**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014, s. 138.
[17] **A.g.e.**, s. 134.
[18] K. Biehl, **Migration 'Securitization' and its Everyday Implications: an examination of Turkish asylum policy and practice**, European University Institute, 2009, s. 42.

[19] N. Sungur, **Türkiye'nin Mültecileri**, National Geographic Türkiye, Nisan 2013, s. 47.

sakinleriyle Afrikalı göçmenler üzerine yapılan görüşmelerde bu kolaylıkla ortaya çıkmaktadır. Bu konuda semtte yaşayanların aktardıkları şu şekildedir[20]:

Bu Afrikalıların gelmesi hiç iyi değil, bütün pislik bunlardan bulaşıyor. 20 kişi bi dairedeler, gündüz yatıp gece naptıkları belli değil. Bayat etler falan yiyorlar, pis kokulu, ne yedikleri belli değil. (Vasıf, Kumkapı Sakini)

Kumkapı'ya gelen yabancılar aile ortamını, düzeni bozdular, hırsızlık çoğaldı. Buranın değişmesi için yabancıların gitmesi lazım. Yerliden çok yabancı var. Her apartmanda varlar. Afrikalılar geldikten sonra Ruslar daha bakımlı oldukları için Kocamustafapasa, Fatih gibi yerlere yerleştiler. (Nihat, Kumkapı Sakini)

Çoğu zaman Cuma namazlarında saf tuttuk birlikte. İstanbul'da komşuların birbirinden habersiz yaşaması gibi, biz de öyle yaşadık. ... Afrikalı komşular ise, daha rahatlar, toplum içinde kendi ülkelerinde gibi davranıyorlar. Doğuluların yaşadığı çatışmayı yaşamıyorlar. (Akif ve Batuhan, Öğrenci)

Afrikalının çoğu Müslüman olmasa bile "Elhamdülillah Müslümanım" diyor, tepkiyle karşılaşacağından korkuyor. (Sinan, Kumkapı Sakini)

Afrikalı kadınlara karşı Kumkapı'da fuhuş yaptıklarına dair bakış açısı çok yaygındır. Bu anlamda kadınların gerek günlük hayatta gerekse de çalıştıkları yerlerde belirtilen bakış açısı yüzünden epey bir zorluk yaşandığı, bir kısım kadının çalıştığı işten ayrılmasına sebep olduğu fark edilmektedir.[21]

Kumkapı bölgesinde yaşayan insanların söyledikleri değerlendirildiğinde Afrikalı göçmenlere karşı gerek esnaf kesimin gerekse de semt sakinlerinin olumsuz bir bakış açısı vardır. Afrikalı göçmenlerin Doğulu gruplarla kavga içerisine girdiği ve bölgede huzursuzluk oluşturdukları da en temel ifadeler arasında yer almaktadır. Fakat bu olumsuz, dışlayıcı bakış açısına rağmen Afrikalı sığınmacılara yardım eden birtakım yerlilerin varlığını görmezden gelmemek gerekir. Yardım ihtiyacı olan Afrikalı göçmenlere mikro ölçekte bireyler tarafından destek çıkıldığı görülmektedir.[22]

Kumkapı İstanbul'un merkezinde bulunması sebebiyle önemli bir konuma sahiptir. Dolayısıyla Afrikalı göçmenlerin iş bulmalarında, barınmalarında ve sosyal ağlara ulaşmalarında çok çeşitli

[20] Ayşe Gür Geden, **a.g.e.,** s. 116.
[21] Ayşe Gür Geden, **a.g.e.,** s. 161.
[22] Ayşe Gür Geden, **a.g.e.,** s. 153 - 154.

imkânlar sunmaktadır. Aynı zamanda bölgede Geri Gönderme Merkezi de dikkati çeken bir diğer unsurdur. Yasadışı statüsünde olan yabancıların sınır dışı edilmelerine kadar geçen süreyi bu merkezde geçirdikleri bilinmektedir. Fakat merkezin demir parmaklıklar ile çevrili camları adeta bir hapishaneyi akla getirmektedir. Kumkapı'nın kentsel dönüşüm projelerinin içine dâhil edilmesi ise bölgede yaşayan göçmenleri etkileyebilecektir. Zira bu proje dâhilinde civardaki ev kiraları yükselecek dolayısıyla göçmenlerin burada barınmaları ekonomik olarak zorlaşabilecektir.

Göçmenler özellikle de yasadışı olanlar şehrin çöküntü yerlerinde yoğun bir biçimde barınmaktadır. Toplumun ekonomik statüye göre şekillendiği düşünüldüğünde bütün kesimler kendine yakın ya da benzer olanlarla gruplaşmaktadır. Üst ya da zengin kesim güvenlik düzeyi yüksek sitelerde kendi statüsüne yakın kesimle yaşarken; alt sınıf yahut yoksullar da kendilerine yakın olan damgalanmış gruplarla birlikte yaşamaktadır. Bu bağlamda, Kumkapı Afrikalı göçmenler için kendilerinden endişe duyan hatta korkan, dışlayan ve görmek istemeyen bir kısım insanlara uzak kalması açısından tercih edilen bir mekân olarak kendisini göstermiştir.[23] Aynı zamanda Kumkapı'da Afrikalı göçmenlerin bulunmasının bir diğer sebebi burada daha az görünür olmalarıdır. Bu semtin tercih edilmesinin başka bir nedeni de semtteki iş imkânlarıdır. Afrikalı göçmenler arasında iş kuranlar bulunurken, Afrika'nın farklı ülkelerinden gelen iş adamları Türkiye-Afrika arasındaki para akışını sağlayacak mekanizmaları oluşturmaktadır.[24] Transit göçmenler Batı'ya ulaşma hedefleri doğrultusunda bir durak olarak gördükleri Türkiye'de enformel bir şekilde çalışarak gitmelerini sağlayacak paraları biriktirmektedir. Kumkapı enformel iş imkanları açısından bu göçmenler için oldukça geniş bir alana sahiptir. Kumkapı Tarihi Yarımada'da bulunduğundan ve dış ticaretin yoğun bir biçimde yapıldığı yerlere yakın olmasından ötürü önemli bir avantaja sahiptir.[25]

Afrikalı göçmenleri işgücü bakımından iki kategoriye ayrılabilir. İlki görünebilen figürlerdir. Yani Türkiye'ye turist vizesiyle giriş sağlamış ve buradaki oturum izinleri henüz sona ermemiş insanlardır. Genellikle bavul ticareti yapmakta, dış ticaret firmalarında ve havalimanlarında çalışmaktadırlar. Rehberlik, tercümanlık ve kargoculuk da görünebilen figürlerin icra ettiği meslekler içindedir. İkinci grup ise saklanmış işçilerdir. Bunlar da evlerde gündelik işler içi çalışan kadınlar, tekstil atölyelerinde çalışanlar, taşımacılık yapanlar, 3. Ligde futbol

[23] M. Agier**, On the margins of the world: The refugee experience today**, Cambridge, UK: Polity. 2008, s. 59 – 60.
[24] M. Şaul, A Different Kargo : Sub-Saharan Migrants in Istanbul and African Commerce, **Urban Anthropology**, 43 (1), 2014, s. 2.
[25] B. Pusch ve T. Wilkoszewski, **Türkiye'ye Uluslararası Göç: Toplumsal Koşullar, Bireysel Yaşamlar**, İstanbul, Kitap Yayınevi. 2010, s. 75.

oynayanlar olarak sıralanabilir.[26] Burada bahsedilen işlerde çalışan insanlar birçok problemle de karşı karşıya kalmaktadır. Çalışma saatleri epey uzun tutulmaktadır. Pasaportlarına ve kimliklerine el konulmaktadır. Aynı zamanda ücretleri diğer yerli işçilere göre çok düşük tutulmakta hatta bazı zamanlarda hiç ödenmemektedir.[27] Kumkapı'daki Afrikalı göçmenler yukarıda belirtilen kategorilerde çalışmaktayken aynı zamanda iş ücretlerini düşürdükleri gerekçesiyle yerli işçiler tarafından tehdit olarak görünmektedir.

Afrikalıların Kumkapı'da barınma şartlarına bakıldığında ise çoğunun gruplar halinde, tek odaları evlerde yaşadıkları bilinmektedir. Bu insanların birçoğunun evinde banyo ve mutfak yoktur. Tuvaletlerin evlerin dışında olduğu, ısınma imkânlarının da olmadığı görünmektedir.[28] Genellikle bodrum veya giriş katlarda kiraya verilen dairelerin havalandırmaları oldukça kısıtlıdır. Dairelerin fiziksel şartları bronşit, zatürre ve verem gibi hastalıklara davetiye çıkarmaktadır. Normalde insanların barınamayacağı düzeyde kötü koşullara sahip yerlere insanların mağduriyetinden dolayı 400-500 dolar kira isteyen ev sahipleri bulunmaktadır. Afrikalılar yazın kazandıkları parayla kışın kiralarını ödemekte kenara çok ufak meblağlar ayırabilmektedir. Özetle, Kumkapı'nın geniş iş imkânları sebebiyle Afrikalı göçmenler için cazibe merkezi olmasının yanında barınma koşullarının birçok problemi beraberinde getirmesi bu semtte ikameti zorlaştırmaktadır.[29]

Afrikalı göçmenler için Kumkapı'nın tercih edilmesindeki genel nedenler sıralanacak olursa Türkiye'nin Müslüman bir ülke olduğu algısı, Afrika ile ticarette büyük fırsatlar sunması, Türkiye'nin dış politikada Afrika açılımı yapmasıyla birlikte devlet adamları ve kurumlar üzerinden pozitif bir imaja sahip olması, futbol kariyerine yönelik hayallerin olması gibi durumlardır.

Yerel halk ve Afrikalı göçmenler arasındaki ilişkiye değinilecek olursa, genellikle aynı dine inanıyor olsalar da dini yaşamaları ve kültürel kodlardaki farklılıklar iki grup arasında bazen tartışmalara sebep olabilmektedir. Kumkapı'da bulunan Kâtip Kasım Camii imamı Muammer Aksoy'un belirttiğine göre Afrikalı göçmenlerin "camii içerisinde yayılarak yatmaları, Kur'an-ı Kerim'i yere bırakmaları, camiye çorapsız girmeleri, abdest alma sırasında ve sonrasında temizliğe dikkat etmemeleri" gibi davranışların yerli halk tarafından hoş karşılanmadığı ve tartışmaları beraberinde getirdiği görülmektedir.[30] Fakat mezhepsel ve kültürel farklılıklar her

[26] **A.g.e.**, s. 324 – 326.
[27] M. Şaul, **Sahra Altı Afrika Ülkelerinden Türkiye'ye İşçi Göçü**, s. 107.
[28] H. Barbaros, **Düzensiz Göç Sürecinde Kadın Göçmenler: İstanbul'dan Bir Kesit**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul, İstanbul Üniversitesi, 2009, s. 78 – 79.
[29] K. Biehl, **a.g.e.,** s. 26 – 27.
[30] Ayşe Gür Geden, **a.g.e.,** s. 157.

ne kadar tartışma doğuran bir unsur olsa da din, Afrikalı göçmenler ve yerli halk arasında bağ oluşturmaktadır. Özellikle karşılaşılan Afrikalılara "Müslüman mısınız?" diye sorulduğunda evet cevabının verilmesinin ardından daha sıcak ilişkilerin oluştuğu doğrudan Afrikalı göçmenlerin ifadesinden anlaşılabilmektedir.[31]

Müslüman olmayan Afrikalı göçmenlere karşı belirgin bir ayrımcı tutumun olduğu görülmemiştir. Fakat dinlerini değiştirmeleri yönünde söylemlerin olduğu da göçmenlerin satır aralarında belirttiği hususlardır. Afrikalı göçmenler de yerli halkın kendilerine olan bakış açısındaki olumsuzluğun farkındadır. Bunu Kumkapı'da yaşayan Afrikalı göçmenlerin söyledikleri rahatlıkla göstermektedir[32]:

Bizi hukuk bilmeyen insanlar olarak görüyorlar ve bu ülkenin hukuk kurallarını bilmediğimizi düşünüyorlar. Ve bizim onların düzenini bozmaya geldiğimizi düşünüyorlar. (Salim)

Afrikalılara geri kalmış gibi bakıyorlar. Saygı yok Afrikalılara karşı. Bir Türk ve Afrikalıyı göremezsiniz burada birlikte dolaşırken. (Omar)

Gece sokakta yürürken mesela bazı arkadaşlarımızı bıçakla deştiler. Kongolu bir arkadaşıma bizim evin arkasında yürürken 2 Türk bıçakla saldırdı. Komşular geldiler, ona baktılar ama dokunmadılar bile siyahi olduğu için. (Salim)

Bütün bu verilerden hareketle, Kumkapı'da yaşayan yerli halk ve Afrikalı göçmenlerin söyledikleri analiz edildiğinde her iki grup arasında Afrikalı göçmenlerin ucuz işgücü olarak görülmesi nedeniyle çıkar çatışması bulunmaktadır. Aynı zamanda kültürel kodlardaki farklılıklardan ötürü Afrikalı göçmenlere birçok alanda önyargıyla yaklaşıldığı görülmektedir. Bu durum da iki grup arasında yeterli iletişim ağlarının oluşmasını engellemekte, her iki gruba mensup bireyler birbirlerini yakından tanıyamamaktadır. Buna karşılık, Afrikalı göçmenlere karşı din bağından ve yardıma muhtaç olarak görünmelerinden ötürü olumlu bakış açısı sergileyen yerliler de bulunmaktadır. Hatta Kumkapı'da yaşan yerlilerin Afrika'dan gelen insanların yaşantılarında ve onları Kumkapı'ya iten sebeplerde ortaklık görmelerinden dolayı bir yakınlık ve koruma duygusu oluştuğu söylenebilir. Olumlu ve olumsuz bakış açıları dile getirildikten sonra, Kumkapı'da yerli halkın Afrikalılar üzerinde bir kafa karışıklığına sahip olduğu gerçeği su yüzüne çıkmaktadır.

Sonuç

[31] A.g.e., s. 160.
[32] A.g.e., s. 158 – 159.

Türkiye her ne kadar göç veren bir ülke olarak bilinse de göç konusunda yapılan çalışmalar dikkate alındığında göç alan da bir ülke olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu gerçeklik hem Cumhuriyet döneminde hem Osmanlı İmparatorluğu döneminde ülke topraklarına farklı coğrafyalardan gelen göçle kendisini doğrular niteliktedir. Çalışmanın İstanbul'daki Afrikalı göçmenler üzerine odaklanması sebebiyle, Afrika kıtasındaki ülkelerde yaşanan yoksulluk, açlık, ekonomik ve siyasi krizler insanları farklı kıtalara göç etmeye zorlamaktadır.

Afrikalı göçmenlerde ortaya çıkan husus Türkiye'yi doğrudan hedef ülke almadıkları Avrupa ülkelerine ulaşabilmek için geçiş güzergâhı olarak kabul ettikleri üzerinedir. Yani Türkiye'nin Avrupa ülkelerine açılan coğrafi bir konuma sahip olması bu göçmenlerin Türkiye'yi tercih etmelerindeki en temel sebeplerden birisi olmaktadır. Bunun yanında 2000'li yıllardan itibaren dış politikada Afrika Açılımı'nın yapılması Afrika kıtasındaki ülkelerde Türkiye arasındaki ilişkileri geliştirmiştir. Bu durum gerek eğitim hareketlilikleri gerekse de ticari hareketlilikler şeklinde yaşanmakta ve Afrika kıtasından insanların Türkiye'ye gelmesiyle sonuçlanmaktadır. İnsan kaçakçılarının Avrupa'ya ulaştırma vaadiyle bu göçmenlerin paralarını alıp hiç bahsetmedikleri yerlere bırakmaları ve bu yerlerden birisinin de Türkiye olduğu gerçeği Afrikalı göçmenlerin kendi ağızlarından aktardıklarıyla anlaşılmaktadır. Fakat en temel nedenin Afrika'daki insanların daha iyi bir hayat yaşamak istemeleri ve bu doğruluda yaşadıkları yerleri değiştirmeleri söz konusudur.

Çalışmada üzerinde durulan Kumkapı'nın Afrikalı göçmenler için çok ayrı bir yeri vardır. Kumkapı Tarihi Yarımada'ya yakınlığından ötürü merkezi bir öneme sahiptir ve içerisinde farklı yerlerden gelen birçok insanı barındırmaktadır. Aynı zamanda ticari anlamda çok zengin ve dinamik bir yapısı vardır. Bu canlılık turistik bir bölgeye ve limana yakınlığından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla Afrikalı göçmenler için cazibe noktası olması belirtilen sebeplerden ileri gelmektedir. Semtte yaşayan birçok Afrikalının buraya gelecek diğer Afrikalı göçmenler için bir ağ oluşturduğu da gözlerden kaçmamalıdır. Kumkapı'da yaşamlarını sürdürmeye çalışan bu göçmenlerin sahip olduğu profil farklılık arz etmekte ve Afrikalı gruplar arasında homojenliğin olmadığını göstermektedir. Gelenler genellikle bekâr veya ailelerini geride bırakan insanlardır. Burada hayatlarını idame ettirdikleri işler ise en temelde seyyar satıcılık, kargo taşımacılığı, restoranlarda garsonluk veya bulaşıkçılık, ev işlerinde çalışanlar olarak sıralanabilmektedir. Bahsi geçen işlerden yerli halka nazaran daha düşük ücretler kazanmaktadır ve bu durum da yerli halk tarafından işlerini ele geçirme tehlikesi olarak algılanmakta ve birtakım tartışmalara sebep olmaktadır. Afrikalı göçmenlerin barındıkları mekânlar incelendiğinde ise hastalıklara davetiye çıkaran yer olduğu kolaylıkla

anlaşılmaktadır. Genellikle giriş katında veya bodrum katında bulunan bu yerlerde 15 kişinin birlikte yaşadığı görülmüştür. Kumkapı'nın bu anlamda tercih edilmesinin arkasında kiraların ucuzluğu yatsa da ev sahipleri kalan kişilerin sayısını fark ettikçe kira oranlarını da artırmayı ihmal etmemektedir. Farklı sektörlerde çok ucuz ücretler karşılığında çalışan Afrikalı göçmenlerin aktardıklarına göre patronların işçileri gerek çalışma saatleri açısından gerekse de ücretlerin ödenmesi açısından mağdur ettiği ve enformel biçimde çalıştıklarından dolayı haklarını arayamadıkları da ortaya çıkmaktadır.

Kumkapı'daki Afrikalı göçmenlere karşı yerli halkın bakış açısı ikiye ayrılmaktadır. İlk bakış açısı belirtilecek olursa bu insanlara karşı olumsuz bir imaj söz konusudur. Bunun en temelde ucuz işgücü olmalarından kaynaklandığı ortadadır. Aynı zamanda farklı kültürel kodlara sahip olması, yaşantılarının farklı olması da bu anlamda olumsuz bir algıya sebep olabilmektedir. Semte huzursuzluk taşıdıkları dile getirilmektedir. Diğer bakış açısı ise nispeten daha olumludur. Gelen göçmenlerin birçoğunun Müslüman olmasından ötürü yerel halkla aralarında bir bağ oluşmakta ve ekonomik durumları fark edildiğinde yardıma muhtaç insanlar olarak nitelendirilmektedir. Bu noktada Afrikalı göçmenlere maddi açıdan yardım eden semt sakinlerinin olduğu yapılan araştırmalardan ortaya çıkmaktadır. Hem olumlu hem de olumsuz bakış açısının varlığı aslında Afrikalı göçmenlere karşı takınılan tutumun ikiliğini göstermektedir. Ülkemize son yıllarda Suriye krizinin ardından gelen Suriyeli mültecilerin gündemde oluşu burada yaşayan insanların varlığını unutturmuştur. Afrikalı göçmenlerin büyük bir çoğunluğu da en az Suriyeli mülteciler kadar yardıma ihtiyaç duymaktadır fakat bu anlamda göçmenlerin yaşam koşullarını iyileştirecek adımları gerek hükümet gerekse sivil toplum kuruluşları atmamaktadır. Afrikalı göçmenlerin ardından bölgeye başta Suriyeliler olmak üzere diğer coğrafyalardan gelen göçmenlerin sosyal bir çatışmaya sebep olup olmayacağı ise araştırılması gereken bir husus olarak varlığını göstermektedir.

Kaynakça

ADIGÜZEL Y., Esenler'de Yaşamak, Memlekette Ölmek: Göç ve Kente Uyum Sürecinde Hemşehrilik, Murat Şentürk (Ed.), **Göç, Kentleşme ve Aidiyet Ekseninde Esenler'i Anlamak**, İstanbul, Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları, 2012.

AGIER M.**, On the margins of the world: The refugee experience today**, Cambridge, UK: Polity. 2008.

AMNESTY INTERNATIONAL, **Kale Avrupa'sının İnsani Bedeli**, http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR05/001/2014/tr/146bad2c-1183-4aee-a96a-e15f8fc1ef7f/eur050012014tr.pdf, 10 Temmuz 2014: s. 26 - 27.

BARBAROS H., **Düzensiz Göç Sürecinde Kadın Göçmenler: İstanbul'dan Bir Kesit**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul, İstanbul Üniversitesi, 2009.

BIEHL, K., **Migration 'Securitization' and its Everyday Implications: an examination of Turkish asylum policy and practice**, European University Institute, 2009.

BREWER K. T. ve YÜKSEKER H. D., **A Survey on African Migrants and Asylum Seekers in Istanbul**, Istanbul, Migration Research Program at Koç University, 2006.

FRENZEN N., **PACE Calls for Urgent Measures to Assist Greece and Turkey With Mounting Migratory Tensions in Eastern Mediterranean**, https://migrantsatsea.org/2013/01/29/pace-calls-for-urgent-measures-to-assist-greece-and-turkey-with-mounting-migratory-tensions-in-eastern-mediterranean/, 29 Ocak 2013.

GEDEN, A., **İç ve Dış Göç Bağlamında Kumkapı'da Sosyal Çatışma**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.

İÇDUYGU A. ve KİRİŞÇİ K., **Land of diverse migrations: Challenges of emigration and immigration in Turkey**, Istanbul, Bilgi University Press, 2009.

İÇDUYGU, A. ve YÜKSEKER D., Rethinking transit migration in Turkey: reality and re-presentation in the creation of a migratory phenomenon, **Population, Space and Place**, 18 (4), 2010.

İÇDUYGU, A., **Kentler ve Göç: Türkiye, İtalya ve İspanya Örnekleri**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012.

KARAGÜL S. Karagül ve ARSLAN İ., Türkiye'nin Afrika Açılım Politikası: Tarihsel Arka Plan, Stratejik Ortaklık ve Geleceği, **Uluslararası Hukuk ve Politika**, 9 (35), 2013.

PUSCH B. ve WILKOSZEWSKI T., **Türkiye'ye Uluslararası Göç: Toplumsal Koşullar, Bireysel Yaşamlar**, İstanbul, Kitap Yayınevi. 2010.

ROBINSON J., **Development and Displacement**, Milton Keynes: Open University in association with Oxford University Press, 2002.

STORR K., **Excluded from the record: Women, refugees, and relief, 1914-1929**, New York, Peter Lang, 2009.

SUNGUR N., **Türkiye'nin Mültecileri**, National Geographic Türkiye, Nisan 2013.

ŞAUL M., **Sahra Altı Afrika Ülkelerinden Türkiye'ye İşçi Göçü.**

ŞAUL, M., A Different Kargo : Sub-Saharan Migrants in Istanbul and African Commerce, **Urban Anthropology**, 43 (1), 2014.

ŞAUL, M., Sahra Altı Afrika Ülkelerinden Türkiye'ye İşçi Göçü, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, 68 (1), 2013.